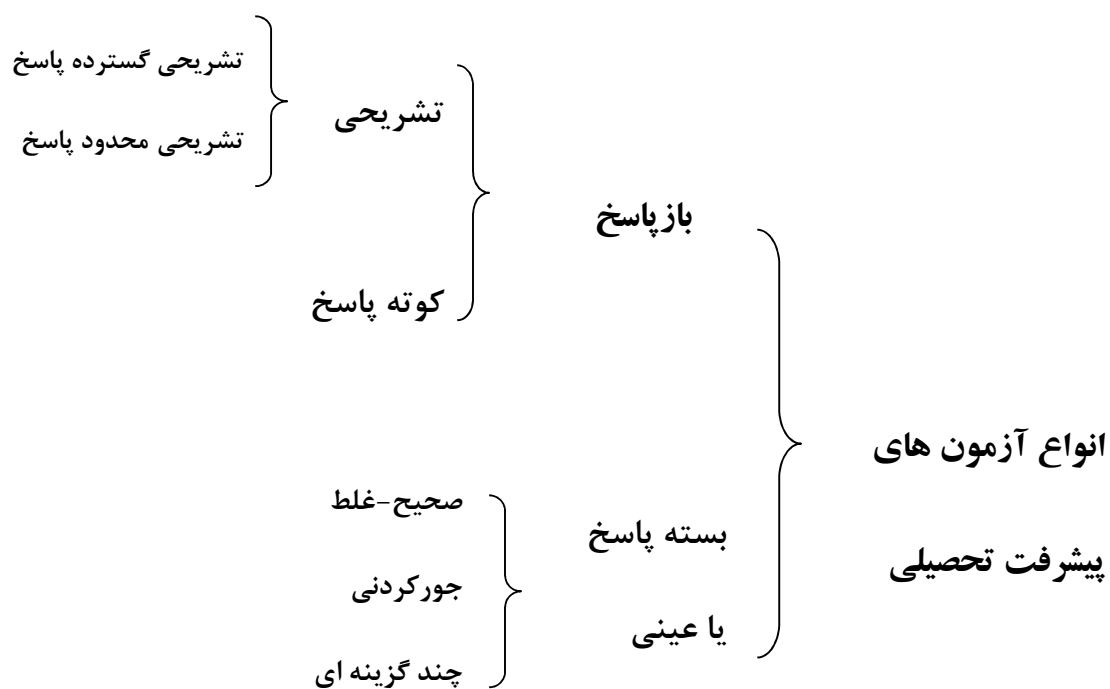

بسمه تعالی

مبحث انواع آزمون های پیشرفت تحصیلی

طراحی آزمون پیشرفت تحصیلی

یک آزمون خوب پیشرفت تحصیلی آن است که به بهترین صورت منعکس کننده تمامی هدف های آموزشی و همه محتوای درسی باشد. از لحاظ نظری بهترین آزمون برای یک درس آزمونی است که تمام مطالب و کلیه هدف های آموزشی آن درس را شامل شود. اما چنین آزمونی غیر عملی است. بنابراین، بجای گنجاندن تمامی موضوع ها و هدف ها در آزمون تهیه کننده آزمون به انتخاب تعدادی سوال نمونه که معرف هدف ها و محتوای درسی باشند اقدام می کند و در صورتی این آزمون، آزمون خوبی است که سوال های آن حاوی نمونه درستی از هدف ها و محتوای درسی باشد. به این منظور از جدول مشخصات درسی استفاده می شود. این جدول هم برای طرح درسی مفید است هم برای تهیه آزمون جدول مشخصات جدولی است دو بعدی با تعدادی ردیف و ستون مناسب با محتوای درسی و هدف های آموزشی و در بعد محتوا اجزاء مطالب درسی نوشته می شود و در ستون کنار آن که بعد هدف نام دارد هدف های آموزشی قرار می گیرند.

... و غیره	پیش ۳:				پیش ۲:				پیش ۱:				بعد محتوا
	تعداد سوال	تعداد سوال	تعداد سوال	تعداد سوال	تعداد سوال	تعداد سوال	تعداد سوال	تعداد سوال	تعداد سوال	تعداد سوال	تعداد سوال	تعداد سوال	
	تعداد سؤالاتها				تعداد سؤالاتها				تعداد سؤالاتها				هدفهای حوزه دانشی: دانش، فهمیدن، کاربرد، و غیره
	تعداد سؤالاتها				تعداد سؤالاتها				تعداد سؤالاتها				هدفهای حوزه عاطفی: دریافت کردن، پاسخ دادن، ارزش گذاری، و غیره
	تعداد سؤالاتها				تعداد سؤالاتها				تعداد سؤالاتها				هدفهای حوزه روانی: ادراک، آمادگی، پاسخ هدایت شده، و غیره

این جدول به آزمون شونده کمک می کند که نمونه خوبی از سوال هایی که معرف محتوا و هدف های آموزشی هستند فراهم آورد. بعد از تکمیل بعد محتوا و بعد هدف آزمون ساز باید تعیین کند که سوال های آزمون خود را به صورتی در بین هدف ها و عنوان های درسی توزیع نماید.

آزمون های پیشرفت تحصیلی را بطور کلی به دو دسته آزمون های عینی و آزمون های غیر عینی تقسیم می شود.

آزمون های عینی:

چند گزینه ای، صحیح و غلط، جور کردن

در آزمون های عینی هم سوال وهم جواب در اختیار آزمون شونده قرار می گیرد و آزمون شونده در رابطه با انتخاب جواب تصمیم گیری می کند. مزیت این نوع آزمون ها این است که در تصحیح آزمون های عینی نظر مصحف هیچ گونه دخالتی ندارد از این رو به آن آزمون عینی می گویند.

آزمون های غیر عینی یا ذهنی:

به آزمون های تشریحی یا انشایی معروف هستند. آزمون هایی هستند که سوال در اختیار آزمون شونده قرار می گیرد و او جواب سوال هارا آماده می کند و در تصحیح آن ممکن است نظر آزمون کننده یا مصحح اعمال شود و در این نوع آزمون های گسترده پاسخ محدودیتی برای آزمون شونده نیست.

در آزمون های محدود پاسخ باید پاسخ ها را در چارچوب معینی محدود ساخت.

نوع دیگری آزمون پیشرفت تحصیلی وجود دارد که حد واسط آزمون های عینی و ذهنی است که به آزمون های کوتاه پاسخ معروفند. سوالها شبیه به آزمون های تشریحی است و پاسخ را آزمون شونده باید تعیین کند. اما سوال ها دقیق و مشخصند به طوری که در جواب آن چندان نظر مصحح اثر ندارد.

آزمون های تشریحی:

با توجه به آزادی عمل در پاسخ به آزمون ها، این آزمون ها را به دو گروه گسترده پاسخ و محدود پاسخ تقسیم می شود.

در گسترده پاسخ هیچ گونه محدودیتی برای آزمون شونده منظور نمی شود از لحاظ زمان و مقدار پاسخ کاملا آزاد است به عنوان مثال آزمون دهنده می تواند اندیشه های خود را به نحوی منطقی و منسجم بر روی کاغذ آورد.

مثلا تاثیر بیکاری در روی طبقات مختلف جامعه را بنویسید. سوال های تشریحی برای سنجش هدف های ترکیب و ارزشیابی که بالا ترین طبقه هدف های آموزشی حرفه شناختی هستند مناسب ترین سوال ها هستند.

آزمون های محدود پاسخ آزمون شونده در دادن پاسخ آزادی کامل ندارد بلکه پاسخ را باید در چارچوب خاصی ارائه دهد و از لحاظ زمان و مقدار پاسخ محدودیت هایی دارد و ممکن است این محدودیت باعث شود آزمون شونده نتواند توانایی خود را در ترکیب کردن آن ها و اندیشه ها و بیان آن ها به صورت منطقی و منسجم اغراض کند. بنابراین، سوال های کوتاه پاسخ برای اندازه گیری توانایی یاد گیرندگان در سطح فهمیدن، بکار بستن و تحلیل مناسب است ولی برای سطح ترکیب و ارزشیابی مناسب نیست.

محاسن و معایب آزمون های تشریحی:

۱- تهیه آزمون های تشریحی از آزمون های عینی آسانتر است.

۲- آزمون شونده می تواند پاسخ هارا در ذهن خود پردازد. این آزمون ها نوانایی پاسخ دادن به سوال هارا می

سنجد نه توانایی انتخاب جواب را.

معایب:

۱- این آزمون ها نمونه کوچکی از محتوای درسی و هدف های آموزشی را اندازه می گیرند.

۲- تصحیح برگه های امتحانی این آزمون ها را نمی توان با دقت انجام داد.

۳- تصحیح برگه ها بسیار وقت گیر است.

۴- چون تعداد سوال های تشریحی همیشه کم است، پس باید حتی المقدور از سوال های کوتاه پاسخ با تعداد بیشتر استفاده کرد.

۵- مشکل دیگر ذهنی بودن نمره گذاری مصححان می باشد.

قواعد تهیه و تنظیم سوال های تشریحی:

۱- سوال ها بطور مستقیم به هدف های آموزشی مربوط شوند.

۲- سوال های تشریحی را به اندازه گیری هدف هایی تنظیم کنید که با سایر انواع آزمونها به خوبی قابل اندازه گیری نیستند.

۳- ۳ صورت سوال واضح و کامل باشد و از کلی گویی باید پرهیز شود.

۴- از کاربرد کلماتی مانند چه کسی؟ چه وقت؟ کجا؟ پرهیز شود چون این کلمات تنها معلومات را اندازه می گیرند و بهتر است از کلماتی مانند چرا؟ به چه دلیل؟ استفاده شود.

۵- به آزمون شونده حق انتخاب چند سوال از بین بقیه سوال ها داده نشود.

۶- عواملی که در ارزشیابی این آزمون ها دخالت دارند قبلا تعیین گردند.

۷- برای پاسخ به سوال ها زمان کافی در نظر بگیریم

۸- با نوشتن سوال های جواب کوتاه تعداد سوال ها افزایش داده شود.

قواعد تصحیح سوال های تشریحی:

برای تصحیح آزمون ها قواعدی در نظر گرفته شده در این آزمون ها بخش اعظم اندازه گیری توانایی مورد سنجش به شخصی که پاسخ های سوال را می خواند وابسته است. بنابراین، دقت روش اندازه گیری به آزمون های تشریحی به مقدار زیاد به دقت عمل مصححان دارد لذا برای تصحیح بهتر است نکاتی چند مورد توجه قرار می گیرد.

- ۱- پاسخ سوال های را تنها براساس هدفی که در سوال گنجانده شده تصحیح کنید.
- ۲- با نوشتن یک پاسخ نمونه برای هر سوال به عنوان کلید از دخالت عوامل نا مربوط جلوگیری شود و پاسخ هر سوال را به چند قسمت تقسیم و برای هر کدام یک نمره جداگانه در نظر گرفته شود.
- ۳- پاسخ را سوال به سوال تصحیح کنید نه ورقه به ورقه به جهت اینکه این روش امکان مقایسه پاسخ را امکان پذیر می سازد و همچنین هنگام تصحیح ورقه امتحانی از شناسایی نام صاحبان آن خودداری شود.
- ۴- در صورت امکان از یکی دو نفر از همکاران بخواهید تا سوال هایی که تصحیح شده را مجددا تصحیح نماید.
- ۵- بر روی برگه های آزمون اشتباهات دانشجویان را توضیح دهید و اظهار نظر خود را به طور خلاصه بنویسید. به جهت اینکه توضیحات سبب بهبود معلومات دانشجو می شود و این کار به مدرس کمک می کند الگوی اشتباهات را کشف کند و به نقایص روش آموزشی خود و روش یادگیری پی ببرد.
- ۶- از روش تحلیلی و کلی نمره گذاری استفاده شود. در روش تحلیلی که روش نمره بندی گفته می شود پاسخ نمونه به اجزای کوچکتری تقسیم می شود و برای هر جزء نمره جداگانه ای در نظر گرفته می شود و در روش کلی یا سراسری که به آن روش درجه بندی گفته می شود، پاسخ نمونه را به اجزاء و قسمت های کوچکتر تجزیه نمی شود، بلکه تنها بصورت یک معیار به کار می رود و در این روش مدرس کل پاسخ هر فرد به یک سوال را می سنجد و یک برداشت کلی کسب می کند و سپس این برداشت کلی را به نمره تبدیل می کند. در مجموع روشی کلی نمره گذاری آسانتر و سریعتر از روش تحلیلی است اما دلایل توجیهی روشی برای دادن

نمرات به دست نمی دهد و برای دانشجویان تصویر روشنی از چگونگی کامل نبودن جواب فراهم نمی کند به این خاطر روش تحلیلی نمره گذاری بهتر است.

پرسش های شفاهی:

پرسش های شفاهی را نمی توان نوعی آزمون به حساب آورد که از تنظیم آن بتوان برای نمره گذاری میزان یادگیری دانشجویان استفاده کرد. اما از این نوع پرسش می توان برای بهبود روش های یادگیری دانشجویان و شیوه های آموزشی مدرس استفاده کرد.

در واقع می توان پرسش شفاهی را نوعی سوال تشریحی دانست که بصورت غیررسمی طرح می شود و جواب آن هم بصورت شفاهی در کلاسی ارائه می شود. اما می توان به گونه ای ترتیب داد که از نتایج آن برای نمره گذاری دانشجویان استفاده شود. در این امتحانات مشکلات تشریحی موجود است و علاوه بر آن، بسیار وقت گیر تر و غیر دقیق تر از امتحانات تشریحی کتبی است. لذا بهتر است پرسش های شفاهی را در محدوده کلاس به عنوان وسیله ای برای بررسی نحوه پیشرفت و تدبیری برای باز خورد دادن به آنان بکار برد. کاربرد این پرسش ها را بیشتر برای مقاصد تشخیصی پیشنهاد می کنند. به جهت اینکه امکان هدایت گفتگو به مسیرهای دلخواه میسر است مدرس می تواند از این طریق دانشجویان را به بیان مشکلات خود و یافتن اشکالات یادگیری هدایت نماید. از مزایای دیگر این روش، این است که دانشجو از مدرس می تواند بخواهد تا نکات مبهم سوال را برای او کاملا روشن کند. چنانچه در صورت سوال برای پاسخگویی ابهامی وجود داشته باشد، با پرسیدن ابهام بر طرف می گردد. همچنین از این آزمون ها برای دانشجویان معلول استفاده می شود.

آزمون های کوتاه پاسخ:

در واقع حد واسط بین آزمون های تشریحی و آزمون های عینی است به دلیل مختصر بودن پاسخ به آزمون های عینی نزدیکترند. علاوه بر آن، تصحیح پاسخ این آزمون ها با دقت و عینیت بیشتری می تواند انجام پذیرد. جواب این سوال ها به صورت کلمه، عبارت، جمله، عدد یا به صورت علامتی نوشته می شود. این آزمون ها را در سه گروه تقسیم بندی می کنند:

گروه اول = پرسشی

گروه دوم = کامل کردنی

گروه سوم = تشخیصی یا تداعی

در نوع پرسشی سوال بصورت جمله استفهامی نوشته می شود. مثلا مرکز استان خراسان کجاست؟

در نوع دوم سوال به شکل جمله ناقص نوشته می شود مثلا بزرگترین دریاچه دنیا.....است

در تشخیصی یا تداعی به صورت یک موضوع نوشته می شود مثلا بعد از نام هر استان نام مرکز آنرا بنویسید

خوزستان   خراسان   مرکزی   مشهد   اراک   اهواز

کاربرد آزمون های کوتاه پاسخ:

این آزمون ها برای اندازه گیری سطوح پایین هدف های شناختی بویژه دانش یا معلومات بکار می رود. البته گاهی اوقات برای اندازه گیری هدف های سطح بالاتر نیز استفاده می شود. مثلا چه عددی است که دو برابر آن به علاوه پنج می شود نه.

محاسن آزمون های کوتاه پاسخ:

یکی از محاسن آن سهولت تهیه سوال ها و تصحیح پاسخ آنهاست این آزمون ها در مقابل آزمون های عینی دارای مزایایی هستند. از جمله مزایا این است که اجرای آن ساده است تقلب را کاهش می دهد. نسبت به آزمون های صحیح و غلط وجود کردنی اطلاعات تشخیصی بیشتری را در اختیار مدرسین می گذارد. همچنین در این آزمون های حدس کور کورانه که از معایب آزمون های عینی است وجود ندارد.

معایب این آزمون ها:

به دلیل محدود بودن پاسخ آن ها نمی توان آنرا برای سنجش هدف های سطح بالا استفاده کرد به اندازه گیری هدف های سطح دانش و حداکثر درک و کار بستن (در موارد نادر) محدود می شود. علاوه بر آن، استفاده زیاد از این آزمون ها باعث تشویق دانشجویان می شود که بیشتر به یاد گیری اطلاعات جزئی و بی اهمیت بینجامد. همچنین تصحیح آن به سرعت آزمونهای عینی انجام نمی شود.

قواعد تهیه سوال های کوتاه پاسخ:

- ۱- هر سوال باید موضوع مهمی را شامل شود در واقع هر سوال برای سنجش یک هدف آموزشی مطرح گردد.
- ۲- صورت سوال را طوری بنویسید که به پاسخ مشخص و واحدی نیاز داشته باشد و از نوشتن سوال به صورت مبهم پرهیز شود مثلا سوال زغال سنگ چیست؟ ممکن است دانشجویان جواب های مختلفی بیان کنند.
- ۳- در سوال هایی که پاسخ آن عدد است، واحد مقیاس و میزان دقتی که در محاسبات باید رعایت شود مشخص گردد مثلا مقدار π را تعیین کنید.
- ۴- در سوال ها کامل کردنی تعداد زیاد جای خالی طراحی نشود. به جهت اینکه جای خالی زیاد، سوال را نامفهوم می کند. در صورتیکه هیچ ابهامی پیش نیاید می توان حداکثر از دو جای خالی استفاده کرد. در روش معمول قواعد تا یک جا خالی در سوال گذاشته می شود.

۵- در سوال ها کامل کردنی عبارات مهم را حذف شود.

۶- جای خالی سوال ها را تا حد ممکن در قسمت آخر سوال قرار داده شود.

۷- تا حد امکان به جای سوال های کامل کردنی از سوال های پرسشی استفاده شود. به طور کلی سوال های

پرسشی از سوال های کامل کردنی بهتر هستند. به علت اینکه اولاً تهیه آن آسانتر و ابهام آن کمتر است و ثانياً

پاسخ دادن به سوال ها پرسشی برای دانشجویان بهتر است.

۸- در سوال های کامل کردنی از کاربرد اشارات دستوری و موارد دیگر باید خودداری گردد.

آزمون های عینی:

آزمون هایی هستند که هم سوال و هم جواب در اختیار آزمون شونده قرار می گیرد و آزمون شونده درباره جواب

آن تصمیم می گیرد این آزمون ها به سه دسته تقسیم می شوند:

۱- صحیح غلط

۲- جور کردنی

۳- چند گزینه ای

آزمون های عینی بیشتر توانایی یا قدرت باز شناسی یا تشخیص را می سنجند و آزمون های کوتاه پاسخ

و تشریحی بیشتر توانایی باز خوانی یا یادآوری آزمون شونده را اندازه گیری می کنند.

آزمون های صحیح و غلط:

انواع سوال های صحیح و غلط:

- ۱- نوع صحیح غلط: سوال به شکل یک جمله خبری است و صحیح غلط آن را باید تشخیص داد.
- ۲- نوع بلی یا خیر: سوال به شکل جمله استفهامی داده می شود.
- ۳- نوع اصلاحی: جمله داده شده، صحیح و غلط بودن آن خواسته می شود.
- ۴- نوع خوشه ای یا سوال چند صحیح و غلط: تنه سوال به صورت جمله نا تمام نوشته می شود به دنبال آن تعدادی جواب داده می شود هر یک از جواب های پیشنهادی باید به عنوان صحیح و غلط باید مورد قضاوت قرار بگیرد.

محاسن سوال های صحیح و غلط:

- ۱- بیان موضوع های درسی در قالب عبارات ساده
- ۲- سادگی تهیه آن
- ۳- عینی بودن جواب ها
- ۴- زیادی تعداد آن ها در هر جلسه امتحان

معایب سوال های صحیح و غلط:

- ۱- اغلب برای سنجش اطلاعات جزئی بکار می رود.
- ۲- حدس کورکورانه در آن دخالت دارد.
- ۳- کاربرد زیاد آن باعث حفظ سطحی مطالب می شود.
- ۴- بیشتر دارای سنجش هدف های پایین بکار می رود و گاهی اوقات می توان به نحوی آن را تنظیم کرد که برای ارزشیابی هدف های طبقات بالاتر از آن استفاده نمایند.

کاربرد آزمون های صحیح و غلط:

در اندازه گیری سطوح بالای یاد گیری گاهی اوقات این آزمون ها را می توان به نحوی تهیه کرد که هدف های بالاتر را سنجش و اندازه گیری کند.

مثالی در رابطه با آزمون درک: انرژی جنبشی در یک فنر خم شده یافت می شود. صحیح یا غلط. مثالی در رابطه با بکار بستن: در یک اتاق در بسته اگر چنانچه در یک یخچال را باز بگذاریم دمای اتاق کاهش یافته. صحیح یا غلط. آزمون توانایی حل مسئله: با داشتن قانون کلی $\frac{PV}{t} = k$ اگر $K=2$ و $P=5$ و $t=50$ باشد آنگاه $V=20$ خواهد بود. صحیح یا غلط.

قواعد تهیه سوال ها صحیح و غلط:

- ۱- سوال های را تا حد امکان ساده و روشن بنویسید.
- ۲- جملاتی بکار ببرید که به طور درست و آشکار غلط یا صحیح بودن آن معلوم باشد.
- ۳- از بکار بردن کلماتی چون همه، بعضی وقت ها، غالباً و هرگز پرهیز شود.
- ۴- طول سوال های صحیح و غلط مساوی باشد.
- ۵- سوال های صحیح و غلط را از جملات کتاب نوشته نشود.
- ۶- هر سوال به یک هدف آموزشی مهم مربوط شود.

آزمون های جور کردنی:

از تعدادی سوال تشکیل می شوند که هر یک شامل دو ستون است. یک ستون پرسش ها و ستون های دیگر پاسخ ها قرار گرفته و آزمون شونده پرسشها را باید با پاسخ ها جور کند. سوال های جور کردنی را به شیوه های دیگر هم می توان تنظیم کرد. مثال: در بعضی مواقع نقشه ای رسم نموده بدون ذکر مراکز استان ها و تعدادی از مراکز استان را در اختیار دانشجو قرار داده و به دانشجو گفته می شود نام مرکز هر استان را بنویسد. نوع دیگر سوال ها

جور کردنی نوع رده بندی است که یک طرح رده بندی ارائه می شود و از دانشجویان خواسته می شود تا هر سوال را طبق این طرح رده بندی کند. این نوع سوال بیشتر برای سنجش توانایی انتقال و درک مطالب مناسب است. مثلاً چند جمله به دانشجویان داده می شود و مطرح می شود تعیین کنید هر کدام از این جملات ساده است، مرکب است، پیچیده است، مرکب و پیچیده است.

البته در سوال های جور کردنی رده بندی یک جواب می تواند چندین مرتبه تکرار شود.

محاسن و معایب:

آزمون های جور کردنی برای آزمون دانش اصطلاحات، تعاریف، تاریخ ها، رویداد ها مناسب است و فواید این آزمون ها عبارتند از:

- ۱- در یک زمان می توان تعداد زیادی از آن را مورد استفاده قرار داد. بنابراین، مثل سایر سوال های عینی نمونه نسبتاً بزرگی از محتوی درس و هدف های آموزشی را فراهم می آورد.
- ۲- تصحیح آن به سهولت انجام می شود و نیازی به داشتن تخصص در تصحیح لازم نیست.

معایب این آزمون ها:

این آزمون ها ممکن است دانشجو را به یادگیری سطحی تشویق کند. بعضی وقت ها پیدا کردن مجموعه ای از پرسش ها و مجموعه ای از پاسخ های همگون مشکل است

قواعد تهیه سوال های جور کردنی:

- ۱- پرسش ها و پاسخ ها باید همگون انتخاب شوند و سعی شود همه سوال های مربوط به یک طبقه یا یک زمینه باشد. از آنجایی که همگونی یک امر نسبی است به همین دلیل طراحان برای نوشتن سوال های جور کردنی با مشکل روبرو می شوند.

- ۲- طول سوال های و پاسخ ها را کوتاه انتخاب کرده و مطالب کمتری را در هر یک از پاسخ ها قرار دهید، زیرا کوتاه بودن مطلب دقت و تمرکز حواس پاسخ دهنده را بیشتر می کند.
- ۳- در راهنمای سوال اطلاعات لازم را درباره نحوه و مقایسه جور کردن پاسخ ها در اختیار دانشجو قرار دهید. هر چند ممکن است عمل جور کردن آسان باشد اما برای جلوگیری از ابهام و سردرگمی دانشجو صرفه جویی در زمان انجام می گیرد.
- ۴- همه پرسش ها و پاسخ های یک سوال را در یک صفحه قرار دهید تا از حواسپرتی دانشجو جلوگیری شود.
- ۵- در صورت امکان فهرست پاسخ ها را به صورت منطقی به ترتیب کوچکتر به بزرگتر انتخاب شود.
- ۶- هر یک از پاسخ ها باید برای تمام پرسش های یک سوال درست جلوه کند.
- ۷- از نوشتن سوال هایی که پرسش ها و پاسخ های آن ها کاملاً باهم جور می شوند پرهیز کنید.

آزمون های چند گزینه ای:

شامل تعدادی سوال که هر یک از سوال های از یک قسمت اصلی و تعدادی گزینه تشکیل می شود و آزمون شونده از میان گزینه ها، گزینه صحیح را که پاسخ سوال هست انتخاب می کند. هر سوال چند گزینه ای شامل قسمت های زیر می باشد:

۱- قسمت اصلی یا تنه سوال: که این بخش متن اصلی سوال را تشکیل می دهد که در برگیرنده مسئله یا موضوعی است.

۲- گزینه درست یا پاسخ سوال: که یکی از گزینه ها پاسخ درست سوال خواهد بود که آزمون شونده باید آنرا انتخاب کند که به این گزینه، گزینه کلید می گویند.

۳) گزینه انحرافی: در هر سوال تعدادی گزینه تهیه می شود که به آن گزینه انحرافی می گوئیم به این جهت که نقش آن منحرف کردن آزمون شونده گان است که پاسخ درست را نمی دانند. غالباً متن اصلی سوال را یک جمله استفهامی یا یک جمله ناتمام تشکیل می دهد.

مثلاً آلاینده های محیط بیشتر از چه طریقی وارد بدن می شوند؟ الف: تنفس

ب: سطح پوست

ج: گوارش

د: دهان

گزینه های این سوال ها می تواند بین ۳ تا ۵ گزینه انتخاب شود ولی از لحاظ نظری هر چه تعداد آن بیشتر باشد حدس زدن جواب کمتر است.

انواع سوال های چند گزینه ای:

۱- نوع تنها یک گزینه درست: در این نوع یک گزینه کاملاً درست و بقیه کاملاً غلط هستند.

۲- نوع بهترین گزینه: همه گزینه ها ممکن است درست باشند اما یک گزینه صحیح ترین جواب است.

۳- نوع منفی: تنه سوال به صورت منفی بیان می شود و همه گزینه ها غلط هستند به جز یکی.

یکی از مشکلات تهیه سوال های چند گزینه ای این است که تهیه تعدادی گزینه انحرافی غلط که به ظاهر درست جلوه کند سخت است. لذا چنانچه تهیه گزینه های درست آسانتر باشد می توان از نوع سوال های منفی استفاده کرد.

محاسن استفاده از این آزمون ها:

این آزمون ها محاسن آزمونهای صحیح و غلط وجود کردنی را دارند علاوه بر این، این آزمون ها قادرند اندازه

گیری غالب بازده های یادگیری از دانش گرفته تا درک، بکار بستن، قضاوت کردن و حل مسئله

۱- این آزمون ها از سایر آزمون ها انعطاف پذیر ترند بازده های مهم دیگر یادگیری را می سنجند.

۲- نسبت به آزمون های صحیح و غلط کمتر امکان حدس زدن را به آزمون شونده می دهد.

۳- تصحیح آن به آسانی صورت می گیرد و دانشجو و مدرس این نوع آزمون را بر سایر آزمون ها ترجیح می دهد.

معایب این آزمون ها:

۱- تهیه این نوع سوال ها مشکل است و مدرسین غالباً نمی توانند تعدادی گزینه انحرافی خوب برای سوال های چند

گزینه ای انتخاب کنند.

۲- مدرسین اغلب سوال را در حد سنجش اطلاعات می نویسند.

۳- در مقایسه با صحیح و غلط خواندن پاسخ این آزمون ها وقت زیادی می برد.

۴- زمانیکه نمره منفی دارد دانشجویانی که دقت بیشتری دارند را دارند نمره بهتری را می گیرند.

قواعد تهیه این سوال ها:

۱- هر سوال باید یک هدف آموزشی را اندازه بگیرد.

۲- بیش از یک مسئله یا یک مطلب در هر سوال قرار ندهید و هر سوال باید به یک مطلب یا هدف آموزشی مربوط باشد.

۳- سوال ها کاملا روشن و واضح باشند و از عبارات مبهم جدا پرهیز گردد.

۴- از تکرار مطالب در گزینه ها خودداری شود.

۵- مطالب اصلی را به طور کامل در تنه سوال بنویسید به طوری که تنه سوال باید به گونه ای باشد که دانشجو بتواند بدون مراجعه به گزینه ها به آن سوال پاسخ دهد.

۶- همه گزینه های یک سوال متجانس و همگون و به موضوع واحدی مربوط باشد.

۷- سوال ها طوری طراحی شود که پاسخ درست یا درست ترین یک گزینه باشد.

۸- گزینه های انحرافی طوری نوشته شود که به ظاهر درست جلوه کند.

۹- گزینه های هر سوال را طوری بنویسید که از نظر دستوری مکمل متن سوال باشد.

۱۰- در سوال های منفی، کلمات منفی را برجسته تر جلوه دهید و از تنظیم سوال هایی که هم متن سوال منفی باشد و هم گزینه ها منفی باشد پرهیز شود.

۱۱- سوال ها مستقل از هم نوشته شود و از طرح سوال های گمراه کننده جدا پرهیز شود.

۱۲- طول گزینه های درست رادر سوال های مختلف تغییر داده شود و گزینه درست نسبت به غلط باید طوری نوشته شود که به هیچ وجه نمایان نباشد.

۱۳- محل گزینه درست رادر میان گزینه های انحرافی به طور تصادفی انتخاب کنید.

۱۴- در سوال هایی که تنه آن ها جمله نا تمام است، جای خالی را در قسمت آخر جمله قرار دهید.

۱۵- تنها در صورت لزوم از آزمون های چند گزینه ای استفاده شود هر چند آزمون های چند گزینه ای دارای فایده های زیادی هستند، اما در همه جا اثر بخشی یکسانی ندارند.

اجرای آزمون، نمره گذاری و تحلیل آن ها:

پس از تهیه و اجرای یک آزمون و جمع آوری برگ ها اقداماتی به شرح زیر انجام می گیرد:

- تصحیح برگ ها،
- تعیین ضریب دشواری،
- ضریب تمیز یا تشخیص

- تعیین گزینه های انحرافی

شرایط اجرای آزمون ها:

اولین مرحله در اجرای آزمون پیشرفت تحصیلی آماده سازی آزمون ونحوه اجرای آن است. تهیه پرسشنامه، پاسخ نامه، ترتیب پشت سر هم قرار گرفتن سوال های مختلف وتعیین زمان ومکان آزمون. مجموعه این عوامل باید به گونه ای باشد که برای آزمون شونده حداکثر امکانات را جهت نشان دادن بهترین عملکرد فراهم آورد.

به این منظور در نظر گرفتن چند مورد ضروری است:

۱- ترتیب قرار دادن سوال ها به دنبال هم.

۲- سوال های مختلف ربا توجه به نوع آن دسته بندی شود. این کار به آزمون شونده یک نظم فکری می دهد ویا پاسخ دهی به سوال ها را آسان می کند.

می توان سوال ها را به صورت قرار داد:

۱- سوال های صحیح وغلط

۲- سوال های جور کردنی

۳- سوال های چند گزینه ای

۴- کوتاه پاسخ

۵- سوال های تشریحی

علاوه بر این، می توان سوال های هر نوع را براساس طبقه بندی هدف های آموزشی هم دسته بندی کرد. همچنین می توان سوال هارا از ساده به دشوار مرتب کرد. وقتی سوال ها با سوال ساده شروع می شود، آزمون شونده با پاسخ دادن به آن اعتماد به نفس پیدا می کند. این امر باعث افزایش کارایی آزمون شونده خواهد شد. علاوه براین، ترتیب سوال ها با ترتیب مطالب درسی تدریس شده هماهنگ باشد. اگر سوال ها بطور پراکنده ارائه گردد، ممکن است باعث به هم خوردن نظم فکری آزمون شونده شود و از کارایی او بکاهد. همچنین مهم است که سوال ها خوش خط و خوانا نوشته شود و در بین سوال ها فاصله لازم برای سهولت مطالعه فراهم گردد. چنانچه سوال دارای نمودار است آنرا در بالای گزینه ها قرار داده شود به جهت اینکه جزء تنه سوال محسوب شود و جای گزینه های درست را به طور تصادفی انتخاب شود.

با آرزوی موفقیت برای شما

نوشتن دستور العمل یا راهنمای آزمون:

راهنمای آزمون باید مختصر و مفید باشد و باید اطلاعات زیر را در اختیار آزمون شونده قرار دهد نکاتی باید رعایت شود: (۱) زمان لازم برای هر قسمت سوال (۲) همچنین نمره هر سوال مشخص شود (۳) راهنما باید به قدری آشکار باشد که آزمون شونده با خواندن بدون توضیح شفاهی بتواند به سوال ها جواب دهد. اگر نیاز به توضیح شفاهی باشد معلوم است که راهنمای سوال به قدر کافی روشن نبوده اما برای کودکان علاوه بر توضیح کتبی توضیح شفاهی رانیز باید داد در صورت لزوم برای هر سوال باید راهنمایی نوشته شود و سوال هایی که همراه با محاسبات ریاضی می باشد واحد محاسبه را مشخص شود.